

ДИСКУСИЯ

КЪМ ДИСКУСИЯТА, ПРЕДЛОЖЕНА В БРОЙ 2/2008 г. НА СП. „ГЕОГРАФИЯ'21“

С голям интерес прочетох текста на гл. ас. Милен Пенерлиев, провокиращ дискусия по тема, която особено ме вълнува. Тя поражда още много въпроси, свързани с обучението по география и въобще с нашето образование. Приветствам идеята за подобна дискусия, макар че съм скептично настроена към възможностите за решаване на тези проблеми. Независимо от това съм морално задължена да се „завъртя“ в омагьосания кръг.

Кои са причините за недостатъчната подготовка на учители и ученици? Някои от тях са обществена тайна: големият брой университети и училища и нелоялната конкуренция между тях, прогресивното намаляване на броя на учениците и проистичащото от това снижаване на критериите. Аз ще обърна внимание на други фактори, отразяващи се на качеството на обучението и засягащи и учители, и ученици. Те са коментирани от М. Пенерлиев, но ще ги разгледам и от друг ъгъл.

Основният проблем, поставен от автора, е **професионалната квалификация на учителите по география**. За мен е необяснима липсата на интерес за повишаването ѝ от страна на голяма част от тях. Надявам се в хода на дискусията да бъдат изказани мнения по този въпрос. Квалификацията е лична потребност на учителя. Всички обективни причини – липсата на финансови средства, закриването на домовете на учителя в малките градове, откъдето на училищни библиотеки от абонамент за методически списания – едва ли са основен мотив за отсъствието на желание за квалификация. По мои наблюдения, дори когато не се изискват средства, **интересът към прояви, свързани с учителс-**

ката квалификация, е незначителен. Г-н Пенерлиев си спомня навярно колко учители по география и студенти от Шумен присъстваха на международната конференция за карста през 2005 г., проведена в същия град. Това е пример за късането на връзката между учители и университетски преподаватели, която го безпокои. Мога да посоча и друг пример – сп. „География' 21“ излиза трудно, тъй като броят на абонираните за него учители е символичен.

Разбира се, аз не отричам негативните последици от липсата на финансови средства. Курсовете към департаментите за квалификация не са съобразени с бюджета на учителя. М. Пенерлиев отчита този факт, но остава отворен въпросът за решаването на проблема. След като МОН държи на качеството на обучение в средното училище, би трябвало да предвиди **средства за участието на учители в курсове за запознаване с новостите в науката и методиката на обучението, както и в научни конференции**.

Друг проблем пред осъществяването на връзка между науката и средното училище е **комуникацията между университетите, инспекторатите на МОН и училището**. В някои областни инспекторати липсват експерти по география, които биха могли да информират учителите за предстоящи срещи с университетски преподаватели. Ще добавя, че на такива срещи, провеждани обикновено в областните градове, трудно могат да попаднат учители от малки градове и села, най-вече поради липсата на информация.

М. Пенерлиев пише, че за **участието в подобни мероприятия** учителят трябва да получава точки, които да се отчитат **при диференцираното заплащане**. Това е така и сега, но според критериалната система най-голям брой точки получават учителите, които освен основните си задачи „организирант вечери, тържества, състезания, свободното време на учениците, украсяват класната стая“ и т. н. В тази класация участието в научни и методически срещи се оказва по-маловажно.

Причини за ниското качество на обучението могат да се търсят и в други сфери от управлението на образованието, в частност в някои нормативни актове. Много негативни последици поражда правилото за **формиране на бала при кандидатстване във ВУЗ**, според което в него не влиза общата оценка от дипломата за средно образование. Това води до пълна демотивация на учениците за подготовка по учебна дисциплина, по която те няма да полагат кандидатстудентски изпит. В дванадесети клас голяма част от учениците не посещават учебни занятия, а се подготвят за кандидатстудентски изпити. Не би било учудващо, че тези от тях, които няма да полагат изпит по география във ВУЗ, няма да знаят например столиците на европейските страни.

Накрая, но не по важност, искам да взема отношение по въпроса за **частните уроци**. Според г-н М. Пенерлиев те са необходимост, породена от недостатъчната подготвеност на преподавателя и нивото на обучение в часовете по география. Разбира се, подготовката на учителите не винаги е на добро ниво. Но правилата за написване на кандидат-студентска тема се съдържат в държавните образователни изисквания (ДОИ), които трябва да познава и начинаещият учител. Ако добавим към това голямото разнообразие от помощна литература за зрелостници и кандидат-студенти, частните уроци по география ще се окажат безпредметни. Насочването към тях се обяснява с мода, с митологията, която кръжи около необходимостта от подобна подготовка, както и с излишък на финансови средства в някои семейства. Мога да посоча примери за **успешно представяне на кандидатстудентски изпит само въз основа на обучението в училище и самоподготовката**. (Далеч съм от мисълта да вземам отношение към частните уроци по други предмети – литература, математика, чужди езици.)

На фона на очертаната картина буди тревога фактът, че училища в малките градове, които предлагат добра подготовка на учениците си, са засегнати от проблеми, свързани с приема (на ученици). Но това е друга тема, също предполагаща дискусия.

Димитрина Петкова
учителка по география
СОУ „Васил Левски, Карлово